

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo in upravnništvo: Wolfova ulica št. 1/I.
Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Kongres slovanske kmetijske omladine.

Slovanstvo vstaja, ker postaja realno. Od navdušenih besed prehajamo v stvarno delo, od samo besedne skupnosti v interesno skupnost. To je prvi pomen, ki ga ima sedanji ljubljanski kongres agrarne omladine in v tem je njegova zmaga.

Bili so lepi in tudi nujno potrebni časi, ko so pesniki vzbujali vseslovanško čustvo, ko je majka Slavija bila ideal patriotov. Toda moderna doba je prenesla, da bi zadostovale samo navdušene besede in življenje narodov se mora ravnati po njihovih interesih in ne po željah pesnikov. In ker se ni te neke resnice vpoštevalo, zato smo imeli kljub slovanškemu čustvu Poljakov, Čehov, Rusov in Jugoslovancev poljsko - rusko - srbsko - bolgarski, češko - poljski konflikt in zato je bilo slovanstvo brez sile.

Danes vstopamo v novo dobo, v realnejšo dobo in zato v plodnosnejšo dobo. Slovanški narodi so se pričeli zavestati, da more imeti slovanstvo tvorilo silo, če sloni na interesni skupnosti, če nudi posamezniku kakor tudi celim narodom koristi ne samo v idejem, ampak tudi v materijalnem oziru. Nad vse razveseljuje, da je to spoznanje prodrlo predvsem med slovanškimi poljedelci. Slovanški narodi so na začetku svojega razvoja in zato je poljedelski stan skoraj pri vseh najštevilnejši in najpomembnejši. Zato smemo reči, da je praktično slovanstvo v istem hipu zmagalo, ko je ustvarjena skupnost med slovanškimi poljedelci.

Je to velik cilj in zato, kakor vsak visok cilj, težaven. Ni pričakovati, da bi bil ta cilj v vsem obsegu uresničen nakrat. Delovni optimist se nasprotno zaveđa, da bo treba silnega dela, predno bo dosežen cilj.

Gotovo je tudi to, da more ta cilj izvesti le mladina, ker samo ona more dometi novo pot Slovanov v vsem obsegu in samo v njej je sila, da premaga vse ovire.

Ljubljanski kongres slovanske zemljoradniške omladine združuje v sebi dva najvažnejša momenta.

Ustvarja interesno skupnost slovanških poljedelcev in zbira za veliko delo bodočnosti mladino, bodočnost naroda.

Poljделец je vedno miroljuben in obenem vendarle najbolj zanesljiv branitelj zemlje. Kjer koli je prišel na krmilo poljedelec, povsod je nastala doba pomirjenja in zblizanja med narodi. Mi Jugoslovanci smo pred kratkim to sami občutili. Skoraj nepremostljiv je bil prepad med srbskim in bolgarskim narodom in prišel je na vlado Stambolijski in srbsko - bolgarsko zblizanje se je začelo. In danes bi bilo dovršeno, da niso zločinci ubili velikega Stambolijskega. Bolgarski vzgled nam kaže, da je poljделец voljan in zato v stanu, da likvidira vsa nasprotja med slovanškimi narodi, da ustvari podlago za stvarno skupno delo vseh Slovanov.

Poljделец ljubi svojo državo ko niče, zakaj ne samo s svojim številom, temveč tudi s svojo zemljo tvori državo. Zato ni na svetu močnejše države od one, v kateri je poljделец za državo, katero hrani kmet. To uče vse ovire in vsa zgodovina. Kadar so se vzdignile kose in srpi, kadar je nastopila črna vojska, tedaj je bil vsak odpor zlomljen. Vse slovanske države so še vedno na poti imperialističnih teženj velikih narodov. Varne in sigurne pa so, če jih brani poljделец in ljubljanski kongres dokazuje, da je slovanški kmet na svojem mestu.

Zakaj na ljubljanskem kongresu se zbere svet slovanskih kmetovalcev. Na njem manjka Hlinka in slovaški separatisti, na njemu ni Radića in hrvatskih čudotvorcev, na njem manjkajo vsi oni, ki niso pripravljeni braniti države, ki niso pravi Slovani.

Ni mogel Radić bolje dokazati, da je prvi kongres slovanske agrarne omladine na pravem potu, ko da ga je napadel. Zakaj s tem je dokazal Radić, da je agrarni kongres na stvarni podlagi, da mu je teren fraz nepoznan.

Ni pa mogel Radić sebe tudi bolj obsoditi, kakor se je obsodil s tem, da

Opozicija upa na Radića.

Beograd, 4. septembra. Opozicionálni krogi, zlasti ožji pristaši Pašića in Pribečevića povdajajo, da se položaj vlade stalno slabša in to vsled nesprejemljivih zahtev Radića. Vse delovanje radićevcev da gre za tem, da pripravljajo tla za samostojno hrvatsko republiko, da dobe hrvatskega bana in polagoma tudi svojo vojsko. Ko bi bila uprava na Hrvatskem sestavljena čisto v Radićevemu duhu, potem bi Radić proglasil svojo neodvisno Hrvatsko in to javil Zvezi narodov. Ni dvoma, da so te vesti zelo pretirane. Na drugi strani pa je gotovo, da povzroča Radić vladi vedno nove težave. Takoj je napadel Radić v »Slobodnem domu« na popolnoma ne-kvalificiran način dr. Beneša in Duca, da sta nasilnika. Tudi notranjega ministra Petrovića napada Radić in to vsled

tega, ker je bil prepovedan shod HRSS v Makarski. S to prepovedjo, da je bila postavljena HRSS izven zakona in da za radićevce nima zmisla, da bi podpisali vlado, ki jim dela ovire. Tudi če se jezi gospod Radić, ker je bilo prepovedanih nekaj komunističnih shodov. Skratka, gospod Radić se čuti gospodarja in sedaj bi hotel igrati temu primerno vlogo.

Jasno je, da vlada ne more in niti ne če ugoditi vsem zahtevam Radićevcev, ker deloma to tudi vladi ni potrebno. Še vedno je namreč tu možnost, da nadomesti v vladi Radića skupina Jovanovića in tedaj bi radićevci popolnoma odigrali. Položaj vlade pa bi bil utrjen in minila bi vsaka nevarnost za enotnost države in edinstvo naroda.

Bosanski muslimani streljajo na dobrovoljce.

Dva dobrovoljca ubita, več ranjenih.

Beograd, 4. sept. Nedavno so muslimani v Bosni napadli vojnoodbojne dobrovoljce, ki so se vračali od prisege kralju pri selu Radomir in Bukovica v Savinjskem srezu. Psovali so kraljevo ime in zahtevali od dobrovoljcev, da kličejo Radića in Spahi. Ker se dobrovoljci temu niso hoteli ukloniti, so pričeli muslimani streljati. Dva dobrovoljca sta bila ubita, več pa težko

ranjenih. Spopad je insceniral Hasan Milković, muslimanski poslanec kot osvetlo za zaušnico, ki jo je prejel od prilike v skupščini. — Dalje hočejo muslimani zabraniti z orožjem proslavo obletnice prestolonaslednikovega rojstva. Splošno trdijo bosanski radikali da vlada sedaj v Bosni in Hercegovini podobno stanje kakor l. 1914.

Seja vlade.

Beograd, 4. septembra. Sinoči se je vršila seja vlade, na kateri so bila pretresana razna resorna vprašanja. Odborenih je bilo več kreditov: ministru gradjevin, dalje kredit 6 milijonov dinarjev za poljedelsko šolo v Kraljevu, 10 milijonov dinarjev za univerzitetni institut v Zagrebu. Dalje je vlada odo-

brila uredbo finančnega ministra v kontrolnem fondu. Razpravljali so o politični situaciji, o položaju vlade in o novih zahtevah Radića. Na koncu je vojni minister obvestil člane vlade, da bo odpotoval danes v Topolo, da poroča kralju o situaciji.

O ZAKONU PROTI KORUPCIJI.

Beograd, 4. septembra. Včeraj se je vršila seja komisije za definitivno izdelavo zakona proti korupciji. Na seji je bil prečitan že izdelan načrt. Nato je bilo prečitanih še nekoliko novih predlogov, ki bodo sprejeti v ta zakonski načrt.

K REVIZIJI URADNIŠKEGA ZAKONA.

Beograd, 4. septembra. Komisija za revizijo uradniškega zakona je imela včeraj svojo drugo sejo. V glavnem je komisija dosedaj sklenila, da se čimprej prične z razvrstitvijo uradnikov po grupah in kategorijah, ker je razvrstitev po posameznih organizacijah neugodna. Vse organizacije so stavile svoje pripombe zlasti glede tega, ker se ne posveča dovolj skrbi za razvrstitev uradnikov, ki služijo v posameznih ministrstvih.

KAJ ZAHTEVAJO RADICEVCI.

Beograd, 4. sept. Maček in Predavec sta izjavila vašemu dopisniku sledeče: Danes sva bila pri Davidoviću, s katerim sva se razgovarjala o politični situaciji. Nato sva se razgovarjala s Spahom in pogledu finančnih vprašanj, zlasti glede zmanjšanja davkov. Razgovarjala sva se tudi z ministrom gradjevin o resornih vprašanjih. Popoldne se bova pogajala še z ostalimi ministri. Jutri zvečer pa potujeva v Zagreb.

POGAJANJA Z AVSTRIJO GLEDE OPTANTOV.

Beograd, 4. septembra. Med našo državo in Avstrijo so se pričela pogajanja o vprašanju optantov.

PRED NOVIMI NEMIRI V ALBANIJI.

Beograd, 4. septembra. Po vesteh iz Albanije je tam položaj zopet nevzdržen. Bati se je hujših nemirov. Nezadovoljstvo raste tudi v vojski.

SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 4. sept. Danes se je vršila seja demokratskega kluba. Na seji so govorili o državnih podtajnikih. V glavnem pa je bila diskusija o politični situaciji in misli Mačeka in Predavca. Mnogi poslanci so bili zelo nezadovoljni, ker da se radićevcem preveč popušta.

Sprejem slovanskih gostov v Mariboru

Maribor, 4. septembra. Na lep in prisrčen način je sprejel danes slovenski Maribor slovanske goste, ki so prišli na prvi kongres slovanske agrarne omladine v Ljubljani. Iz Ljubljane so se peljali gostom nasproti min. n. r. g. Ivan Pucelj, urednik »Venkova« Žmaranc, zastopnik češkoslovaške agrarne omladine inž. Černohorsky in zastopnik bolgarske omladine Zaharijev. Na peronu v Mariboru se je zbralo vse polno narodnega občinstva, ki je prišlo pozdraviti svoje drage slovanske goste.

Ko je privozil vlak na kolodvor, je zaigrala godba »Lepo našo domovino«. Nato je pozdravil goste župan Grčar. Za

njim je pozdravil goste poslanec Pucej in razni zastopniki korporacij. Posebno temperamenten je bil govor prof. Ribarića, ki je povdajal, da pozdravljajo Slovenci Bolgare Stambolijskega.

V imenu gostov se je najprej zahvalil ministru Obov, ki je izrazil svoje veliko veselje nad prisrčnim sprejemom in zaključil svoj govor z besedami: Na delo za napredek, kulturo, mir in kruh! V imenu Poljakov se je zahvalil gospod Planter, ki je nazdravil našemu kralju.

Na koncu je bila poslana kralju udanostna brzojavka, katero so podpisali tudi vsi gostje.

Položaj fašistov vedno težavnejši.

Spor med fašisti in bojevniki vedno bolj oster.

Rim, 4. sept. Boj med opozicijo in Mussolinijem postaja čimdalje bolj ostrejši. Radi Mussolinijevih groženj, da bo iz opozicije napravil streljo za taborišče črnih srajc, je opozicija zagnala po vseh listih velik vihar. Celo »Corriere della Sera«, ki je sicer zelo miren, je včeraj v uvodnem članku neusmiljeno napadel Mussolinija in njegov režim. Mussolinijevo glasilo »Popolo d'Italia« povdaja še vedno, da so bile Mussolinijeve besede dobro premišljene in izgovorjene v stvarilo opoziciji, ki je zavrnila končni veto. Mussolini da je že 3 mesece ponujal sporazum z opozicijo,

pa ga je ta zavrnila. Po pisanju glasila ministrskega predsednika se vidi, da postaja položaj v Italiji vedno bolj napet in ni izključeno, da ne bi doživeli fašisti katastrofo.

Rim, 4. sept. Danes bo širši odbor fašistovske stranke razpravljal o odnosih med fašisti in bojevniki. Odnosaji se vedno bolj slabšajo. Zdi se, da bodo vsi fašisti, ki so se udeležili zborovanja bojevnikov v Assisi, kjer je bila sprejeta protifašistovska resolucija, izključeni. Med temi so tudi poslanci Ponzio di San Sevastiano, Viola in Musotto.

SEJA GL. ODBORA RADIKALNE STRANKE.

Beograd, 4. sept. Seja glavnega odbora radikalne stranke je določena za ponedeljek. Na seji bodo sklepali o velikem mitingu radikalov in o seji radikalnega poslanskega kluba.

SAMOUPRAVA O NAŠI DELEGACIJI V ŽENEVI.

Beograd, 4. septembra. Današnja »Samouprava« piše v svojem uvodnem članku o prvem neuspehu naše delegacije v Ženevi. Naša delegacija na zasedanju Zveze narodov v Ženevi ni zasedla nobenega častnega mesta. »Samouprava« se pritožuje, da je to neuspeh celega naroda pred inozemstvom. Samo Marinković je zasedel mesto predsednika komisije za določanje dnevnega reda, kar pa ni tehničnega pomena. Ako bi mi pripravili teren za dr. Ninčiča, bi bil on izbran v upravni svet Zveze narodov, sedaj pa si nismo mogli priboriti niti nobenega podpredsedniškega mesta. Ker je itak vse propadlo, svetuje list Marinkoviću, da se čimprej vrne iz Ženeve, da ne bo doživel še večjega poraza in tako osramotil cel narod.

ARETACIJE KOMUNISTOV.

Beograd, 4. septembra. Iz Novega Sada javljajo, da sta bila tam aretirana dva delavca, baje doma iz Češkoslovaške, ki sta brez potnih listov prekorčila državno mejo. Pri sebi sta imela razne komunistične letake, da bi razvila komunistično propagando na Balkanu.

POLJSKA ODLIKOVANJA.

Beograd, 4. septembra. Poljska vlada je odlikovala z redom vojne konfederacije g. Marinkovića in Spaljokovića, našega poslanika v Parizu, dalje Jovanovića in Nenadovića, oba profesorja na beogr. univerzi.

VREMENSKE KATASTROFE NA RUMUNSKEM.

Bukarešt 3. sept. V vzhodnem delu Rumunije je divjalo včeraj uničujoče neurje. Vihar je potrgal vse brzojavne in telefonske naprave. Orkan je zlasti divjal okoli Dobrudže. Na nekaterih mestih so potrgane železniške proge. Občutno je bila prizadeta vas Megidia, kjer je porušenihi okoli sto hiš. Med drugim pogrešajo tudi okoli 15 oseb, ki so najbrže našli smrt v vodi. Neurje je divjalo tudi v okolici Konstance. Približno cenjena škoda znaša nad 50 milijonov rumunskih lejev. Vlada je odpeljala večje oddelke vojaštva, da vrši rešilno akcijo.

ITALIJANSKE VOJNE LADJE ODIDEJO V ŠANGAJ.

Rim, 4. sept. »Agenzia Romana« poroča, da je poveljnik vojne ladje »Cavour« prejel povelje, naj bo pripravljen na odhod v Šangaj v svrhu zaščite italijanskih koncesij v Tientsinu v slučaju, da bodo koncesije ogrožene od državljanske vojne. Boina ladja »Libia« je že odplula v Šangaj.

KONFERENCA ITALIJANSKIH KATOLIŠKIH ČASNIKARJEV.

Rim, 4. septembra. Voditelj katoliških časnikarjev in ravnatelj Vatikanškega glasila »Osservatore Romano« Conte della Torre je sklical vse katoliške časnikarje na sestanek v Turinu, ki se bo vršil 18. t. m. Na sestanku bodo razpravljali o raznih socialnih vprašanjih, kakor tudi o stanovskih razmerah časnikarjev.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza, dne 4. septembra

Vrednote:
Srečke: 2 in pol % drž. renta za vojno škodo denar 115. Delnice: a) Denarni zavodi: Celjska posojilnica denar 200, Ljubljanska kreditna banka denar 225, Merkantilna banka denar 917, blago 122. l. Hrvatska štedionica denar 918, Slav. banka blago 105. Podjetja: Strojne tov. in l. varne denar 150, blago 165, Trboveljska prem. družba denar 480, blago 500, Zdržbene papirnice denar 123, blago 130. Založnice itd.: 4 in pol % kom. zad. dež. banke blago 93.

Produkti:

Deske 20 mm frko meja kol. 1 vag. denar 560, blago 570, zaključeno, tram lepo merkant. tesani frko meja blago 415, remeljni 3/3 do 11/12, 4 do 10 m frko štajer. post. blago 330, remeljni 4/8 frko meja denar 710, dva bukova žamanci frko Lj. za 100 kg. kol. 1 vag. denar 23, blago 25, zaključeno, dva bukova suha 1 m dolž. frko naklad. post. ogije l. vilano frko meja denar 122.50, pšenica domača par. Lj. denar 395, pšenica bačka frko Bačka post. blago 365, pšenica bačka frko gorenj. post. blago 415, pšenica slovanska 65/66 3 % par. Lj. blago 405, koruza zobata par. Lj. blago 340, koruza nova umetno sušena dob. okt. par. Lj. blago 290, oves slayon. prompt. blago 330, oves bački prompt. par. Lj. blago 335, suhe gobe par. Lj. blago 46 do 52, laneno seme par. Lj. denar 675, krompir suh zdrav par. Slov. za 100 kg denar 120, jabolka obrana frko naklad. post. za 100 kg denar 75, vino belo dolejn. štajer. Hrvat. frko naklad. post. za 100 l denar 645, čebula frko štajer. post. blago 140, fižol, beli bački brutto za netto frko Lj. v vrčah blago 510, fižol beli bački rinfusa par. Lj. blago 480.

Beograd, 4. sept. Italija 332—332.75, London 336—339, New York 74.90—75.25, Pariz 402, Praga 225—226, Curih 14.26—14.32, Dunaj 10.60.

Curih, 4. sept. Beograd 7, Italija 23.3125, London 23.7150, New York 530.50, Pariz 28.20, Praga 15.90.

Trst, 4. sept. (Predborza) Beograd 29.75—29.90, London 101.55—101.75, New York 22.50—22.70, Pariz 121—121.50, Curih 426—426.50.

Zasedanje Zveze narodov.

Pod predsedstvom Herriota je imela francoska delegacija sejo, na kateri se je razpravljalo o vprašanju razorožitve in varnosti. Po inicijativi Herriota je bil izdelan kompromisni predlog glede garancijskega pakta, o katerem sta drugi dan razpravljala Herriot in Mac Donald.

Tretji ali razorožitveni komisiji se posveča največja pozornost. Na dnevnem redu njenih sej so vsa razorožitvena vprašanja. Razpravljalo se bo tudi o vojnih operacijah s kemičnimi sredstvi, o trgovini z orožjem, o garancijskem paktu in o odgovoru posameznih držav. Na predlog Norvežana Langeja se bo razpravljalo tudi o sklepu lanskega zasedanja, da se ima oboroževanje omejiti na povprečno višino proračunskih izdatkov zadnjih dveh let.

Izjava Mac Donalda.

Pri odhodu iz Londona je izjavil Mac Donald časnikiarjem: V Ženevo grem z velikimi nadami in veseljem, da se sestane zopet s Herriotom, Hymansom in drugimi, ki so se udeležili Londonske konference. Zasedanje Zveze narodov nam daje priliko, da se sestane s šefi držav vsega sveta in da pridemo z njimi v boljše odnose. Imel bom polno dela, toda zelo plodnosnega dela. Navzočnost delegatov iz vseh držav bo pospešila gibanje za razorožitev in mednarodno svetovno varnost. Najvažnejše pa je, da se pojem varnosti jasno določi. Nobenega zmisla nima uporabljati samo splošen izraz varnosti, ki ima pri vsakem narodu drug pomen. Var-

nost katerega naroda ni vedno ogrožena od zunaj. Mogel bi navesti narode, ki so ogroženi samo od notranjih vprašanj in katerim od zunaj ne preti prav nobena nevarnost. Za vsak resničen napredek v relativnem ali absolutnem razoroževanju je jasna definicija varnosti predpogoj. Mac Donald je obžaloval, da se delajo o bodočnosti Zveze narodov tako napačna prorokovanja. On ne gre v Ženevo, da bi tam imel govore, temveč da s svojo navzočnostjo pokaže, kako veliko zaupanje ima Velika Britanija do Zveze narodov. Končno je dejal Mac Donald, da ne ve, če bo prepričal popolnoma Herriota, toda gotovo je, da bi se moglo z razorožitvijo mnogo doseči.

Včerajšnja seja.

Po otvoritvi formalnostih je govoril Anglež Murray o manjšinskem vprašanju. Nastopil je proti mnenju, da se Zveza narodov ne bi smela brigati za stališče manjšin v posameznih državah, češ da pomeni to vmešavanje v notranje posle države. Če se medsebojno podpiramo, potem smemo tudi drug na drugega vplivati. Nansen je vprašal, zakaj vezilese še vedno niso ratificirale obvezne klavzule o mednarodnem razsodišču. Mymans je nato v imenu Zveze izjavil, da je razsodišče čisto svoja organizacija in da more Zveza narodov izraziti kvečjem svojo željo, da se ratifikacija izvrši. Seja je bila nato prekinjena in se je nadaljevala popoldne.

Francoska politika razsodišča.

Francija stremi dosledno za tem, da bi podala svoji mednarodni politiki značaj razsodišča. V tem tiči tisti veliki pomen Herriotovega ministrstva. O tem je napisal pred nekaj dnevi Henry de Jouvenel zanimiv članek, ki ga danes v izveščku prinašamo.

Če sploh obstoja kako vprašanje, ki v polni meri zahteva razsodišče, potem je to vprašanje neizpolnitve obveznosti. Versajski dogovor je v tem oziru postavil gotovo instanco in sicer: **Reparacijsko komisijo**. Ameriška visoka finančna politika se je izjavila, da nima v nestransko tveganje in instance pravega zaupanja, kar pa je popolnoma razumljivo, ker ji je veliko lažje na tem, da zatire prevladovanje Francije v reparacijski komisiji. Prvotno ni imela Francija v reparacijski komisiji večine glasov, ker pa Amerika v njej ni hotela sodelovati, se ji je to posrečilo in je dobila celo predsedniško mesto. Kakor hitro bi pa Amerika vstopila v reparacijsko komisijo, bi bilo nadmoči Francije konec. Herriot je napravil v Londonu v tem smislu predlog, ki je bil sprejet in je izgledalo, da nudi reparacijska komisija v tem pogledu dovolj garancije. Diference v naziranjih posameznih držav, ki so se pojavile po londonski konferenci, so podvržene, ravno na francoski predlog, rešitvi predsednika razsodišča, ki naj bo Amerikanec, ali pa predsedniku najvišjega mednarodnega sodišča v Haagu, ki je nizozemske narodnosti.

Ne verujem, da je sploh kdaj mogla vlada tako velikega in zmagovalnega naroda zaupati v lojalnost inozemstva. V Franciji so se vedno bili vsi veliki notranji boji le za pravico in pravičnost in zato je boj za reparacije po našem naziranju le boj za mednarodno pravičnost. Če vrede gotov narod na ozem-

lje drugega ter ga opustoši, je obvezan, da povzročeno škodo nadoknadi; nikdar in na noben način pa se ne more Francozov prepričati, da je to naziranje napačno. Razumljivo je, da je Francozu težko sporazumeti se z Anglosasom v tem velikem problemu, ki prevladuje vso evropsko politiko, kakaj ta gleda na ta problem le s trgoškega stališča in nima za drugačno razumevanje nobenega smisla.

Bati se moramo edino tega, da se pojmovanja o razsodišču medsebojno zelo razlikujejo in dočim so Francozi mnenja, da se bodo mogli v vseh javnih in privatnih zadevah pritožiti na nepristransko razsodišče, vidijo Anglosasi v tem le sredstvo, kako bi uredili reparacijske komplicirane na način, ki drugačen sploh ni mogoč. Če hočemo idealistom prihraniti novo razočaranje, si moramo vprašanje razsodišča ogledati od vseh strani. Garancijski pakt, ki ga je svoječasno predlagal lord Robert Cecil, je bil od Anglije zavrnjen, kakor tudi od Nizozemske. Utemeljitev odločitve zavrnitve Nizozemske mi nikakor ne prija. Na drugi strani pa se prištevajo te dežele k onim petnajstim državam, ki so pristale na v točki 36 (§ 2.) statuta mednarodnega vrhovnega sodišča sprejeto fakultativno klavzulo o obilglatni podrejenosti razsodišču. Ta paragraf pravi, da se narodi, ne da bi se preje sporazumeli s kakim drugim članom Zveze narodov ali pa z državo, ki prevzame enake obveznosti, lahko izjavijo pripravljene pripoznati razsodišče vrhovnega mednarodnega sodišča kot obilglatno za vse ali pa posamezne kategorije diferenc pravnega značaja, ki se tičejo: a) Razlage pogodbe, b) Vseh vprašanj mednarodnega prava, c) Ugovoritve, da-li obstoja dejstvo, ki bi značilo kršitev katere mednarodne obvez-

nosti, d) Načina in mere popravka, ki ga zahteva kršitev mednarodnih obveznosti.

Vprašanje je samo, da-li se more podlaga za mednarodno politiko zasigurati, če bi se to besedilo nekaj spremenilo in bi se fakultativno klavzulo nadomestilo z obligatorično.

Ugotovitev kršitelja je povzročala naravno že od nekdaj velike težkoče. Ugovori, ki so nastali proti temu garancijskemu paktu, se tičejo deloma tudi tega vprašanja. Izgleda, da je našel »Comité Américain de recherches«, ki je bil osnovan radi pospešitve miru, popolnoma zadovoljivo rešitev: po njegovem predlogu se smatra kot kršitelj onega, ki razsodišče odkloni. Ta definicija kršitelja sicer ne odstranjuje vseh težkoč, vendar pa tvori osnovno podlago za kak božični dogovor. Prepričan sem, da bosta Anglija ko Nizozemska odklonili vsak dogovor, ki bi ogrožal ohranitev miru. Če jima načrt lorda Roberta Cecila ne ugaja, bosta pa gotovo sodelovali na izdelavi drugih predlogov. Nikakor ne zadostuje, da se organizacija sile prispejda ali oni pravice. Silo organizirati, se pravi, postaviti jo v službo pravice. Sila pri barbarjih ni organizirana, pač pa v civiliziranih državah.

Razsodišče more biti sredstvo za udržitve pravice. Gre namreč za to, da se uveljavi pravica. Zveza narodov more, če so ti pogoji izpolnjeni, vzpostaviti mir in ga ohraniti.

Politične vesti.

— »Pozlačena novinarska peresa.« Pod tem naslovom so prišlo beorajske »Novosti« z dne 3. t. m. objavljati indeks onih časopisov, ki so prejeli ali prejeli vladne denarne zneske v različnih višinah. Kot prve navedejo »Novosti« sledeče časopise: Uredništvo »Podneva« za objavo statističnih in grafičnih pol (glasom odredbe finančnega ministra št. 19.008 z dne 29. junija 1924) 10.000 Din. — Uredništvo »Reči« (odr. fin. min. št. 21.808 z dne 26. junija 1924) 8000 Din. — »Samouprava« (odr. fin. min. št. 21.507 z dne 26. junija 1924) 9106 Din. — Dušan Nikolajević, sodnik »Beogradskega Novosti« 31.106 Din, mesečno po 3000 Din. — Svetislavu Savkoviću, uredniku »Balkana« mesečno po 1500 Din. Glasom »Novosti« je finančni minister dr. Stojadinović črpal te zneske iz takozvanega kontrolnega fonda, ki je bil neke vrste dispozični fond fin. ministra, ki tega fonda ni uvrstil v budžet svojega resora. »Novosti« bodo v rihodnjih svojih številkah nadaljevali s temi razkritji.

— Poskusno glasovanje v Ameriki. Ameriški časopisi so priredili poskusno glasovanje za predsedniške volitve. Rezultat glasovanja je bil, da je dobil največ glasov Coolidge, takoj za njim pa La Follette. Demokratiški kandidat Davis je bil daleč za njima. Zanimivo je, da je dobil La Follette večino glasov v največjih mestih, kakor v New Yorku, Bostonu, San Franciscu in Milwaukee. Sedaj je gotovo, da bodo skoraj vsi delavci glasovali za La Folletta. Od njegove izvolitve si mnogo obetajo nemški fašisti in grof Rewentlow je to celo glasno povedal v nemškem parlamentu. Njegova izjava je izzvala med pristaši La Folletta veliko veselost, kajti La Follette je odločen demokrat in vse prej ko pa prijatelj kakršnegakoli fašizma.

— Neuspeh Spancev v Maroku. General Primo de Rivera je imel včeraj daljše posvetovanje s kraljem zaradi neuspehov Spancev v Maroku. Vstali branijo na vseh mestih z uspehom svoje položaje in napadi Spancev so bili povsod odbiti. Direktorji je v posebnem razglasu objavili težak položaj španskih čet in pozval prebivalstvo, da presoja situacijo mirno. V Maroku je bilo poslanih osem novih bataljonov.

— Zaplemba aeroplanskih motorjev v Budimpešti. Kakor poroča »Village«, je prišla pred dnevi v budimpeštanski Fiat tovarno za letala antantna komisija in pregledala tovarno, ker je prešla ovadbo, da se izdelujejo v tovarni motorji, ki se morejo uporabljati tudi za vojna letala, do katerih nima Madžarska po trianonski pogodbi pravice. Zaplenjeni motorji predstavljajo vrednost dva in pol milijona zlatih kron.

Prosveta.

K jubilejnu koncertu opernega režiserja Sevastjanova v opernem gledališču dne 9. septembra. Vasilij Sevastjanov, bivši član carskih moskovskih in petrogradskih gledališč, je nastopil prvič leta 1899 v Pavliji v operi »Faust« od Gounoda. Njegov nastop je bil tako uspešen, da ga je knez Ceratelli takoj angažiral za odesksko gledališče, kjer je nastopil 19. septembra istega leta v vlogi Radamesa. Dve leti pozneje je postal Sevastjanov član carskega velikega gledališča v Petrogradu, kjer je pel dramatične in heroične vloge. Zlasti se je odlikoval v Wagnerjevih operah. Leta 1911 je ustanovil Sevastjanov na svoj riziko in račun znamenito gledališče »Muzikalna drama«, čigar reforme so bile znane po vsem svetu. Za časa boljševske vlade je načeloval Sevastjanov odeskemu mestnemu gledališču in sicer do l. 1920, ko ga je usoda zanesla v Jugoslavijo. Tu je deloval kot operni režiser v Zagrebu, Osijeku in končno v Ljubljani. Njegovo delovanje je bilo vzorno in zato upamo, da bo ljubljansko občinstvo z obilnim obiskom Sevastjanovega koncerta nagradilo trud odličnega umetnika.

RAZSTAVA UMETNIŠKEGA KLUBA »GROHAR« V MARIBORU.

»X. Y.« ki je v mariborskem »Taboru« napisal par aforizmov o letošnji razstavi umetniškega kluba »Grohar«, je mnenja, da se več o njej ne izplača pisati. Kolikor ima s stališča umetniške presoje tudi prav, mu glede na javen značaj razstave in njene zveze z našim celokupnim umetniškim in kulturnim življenjem, ni nikakor mogoče pritruditi.

Klub »Grohar« nosi naslov »umetniški« in tudi na čelu razstave stoji napis »umetniška«. Razstavljalci se torej smatrajo za umetnike in ne obrtnike in svoje razstavljene stvari za umetnine in ne obrtno blago. Kot »umetniška« so svoje »umetnine« razstavili javno in kdorkoli pride na razstavo, bodisi domačin ali tujec, stopi v dvorano prepričan, da bo videl dela mariborskih upodabljalcev umetnikov. Tujec misli pri tem seveda še dje: videti hoče dela slovenskih umetnikov, slovensko umetnost! Ravno radi tega pa molk o tej »Groharjevi« razstavi absolutno ni umesten, še manj koristen. Treba je povedati jasno in javno in enkrat za vselej, da ta razstava ne predstavlja niti slovenske, niti mariborske umetnosti!

Letošnja »Groharjeva« razstava na industrijsko-obrtni razstavi je razstava skupine ljudi, ki so umetnost tehnično študirali, ne pa tudi občutili in potem druge skupine, ki ji je umetnost nedolžni sport, kakor lov na zajce. Sredi obeh skupin stoji en sam član, katerega dela spadajo v to razstavo prav tako malo kakor modern klubov na glavo Afrikanke. Ta član je Pipo Petelin. Razstavil je dva večja z ogledom risana ženska polnaktka in par lesorezov. Najboljši je prvi polnakt; drugi ne učinkuje tako elementarno; je bolj omejen in tudi tehnično slabše dovršen (posebno ramena). Lesorezi kažejo odtene najbrže zavestnih vplivov starejše nemške lesorezne tehnike in ne puščajo nobenih večjih vtisov. Sploh — videli smo že vse boljše Petelinove slike in grafike, nego pa te.

Henrika in Augusta Santel sta razstavila na prejšnjih razstavah povprečno vedno boljše stvari nego se sedanje. Tihožitja so trda, brez življenja, le par akvalenih peizažev spominja na nekdanja boljša dela.

Začetek šolskega leta.

Pričetek šole na drž. moškem učiteljsku v Mariboru. Zaradi zrelostnih izpizov se preloži vpisovanje v letnike na dan 13. septembra od 9. do 11. ure. Vpisovanje učencev v vadnico pa se vrši dne 9. septembra. — Ravateljstvo.

Sokolstvo.

POZOR! Tingel-tangel prater v nedeljo dne 7. septembra t. l. na vrtu gostilne Valjajca ob priliki »Velike veselice« ki jo priredi »Društvo za zgradbo Sokol doma v Šiški.

Sokolsko društvo v Radovljici se enkrat opozarja na svoji telovadni nastop, ki se vrši v nedeljo, dne 7. t. m. popoldne. Udeležencem je dovoljena polovična vožnja na železnici.

ŽENSKI SVET.

S precejšnjo zamudo, katero so zakrivila prevozne težkoče, je te dni dospela osma številka »Ženskega sveta« s šestro vsebino. Zanimiva je študija o naši domači umetnici Ivani Kobilici izpod peresa Ivanke Klemenčeve. Dr. Joža Glonar zaključuje v tej številki pisma Pavline Pajkove, Vida Jerajeva ima troje globoko zamišljenih pesmi. Duhovita je črtica »Ženski klubki« od Jos. Ribičiča. — Izvestja prinašajo mnogo zanimivega drobiža. Priloga za ročna dela ima več lepih načrtov. Posebno pozornost vzbujajo krasni zastori in posteljina odeja. Vsebine bogati so razgovori v prilogi.

Taj številki so priložene položnice vsem onim, ki nimajo še poravnane naročnine za tekoče leto. Zamudnice naj jih blagovolijo čimprej uporabiti, ker list zahteva ogromnih gmotnih žrtev, in je le v vestnosti naročnik mogoč njegov obstanek in napredek. — Ker so upravljalci številke prvega polletja pošle, ne more novim naročnikom več doposlati cellega letnika. Na razpolago je le še nekaj izvodov od julija dalje.

Sport.

Slovan : Korotan (Kraml). I. prvenstva na tekma II. razreda jesenske sezone se vrši na praznik, v ponedeljek, dne 8. t. m. ob pol 10. uri dopoldne na igrišču Ilirije. V prvenstveno tabelo jesenske sezone je prišel nov resen tekmeč drugorazrednih klubov, ki je danes v najboljši formi ter resen konkurent prvaku II. razreda, S. K. Slovanu. Tekma bo zelo zanimiva, ker bo odločevala rezultat nadaljnjih prvenstvenih tekmovali II. razreda.

— Razstava češke moderne umetnosti Narodna galerija priredi v petek, 6. septembra ob 17. uri vodstvo v Jakopičevem paviljonu; vodi dr. F. Stel. Opozorjamo posebno udeležence agrarnega in marljarskega kongresa na to prireditel!

Max in Alex Fischer.

Anonimno pismo.

I.

Ko je Anton Mathien prevzel dedščino po svojem nečaku, je pomislil:

— K rajnkemu Petru sem pogostoma hodil v mlino in vem, kako je treba mleti. Vem celo, koliko maveca lahko zmešam med moko v vreči, ne da spoznajo kmetje. Le to je hudo, da je treba pogostoma poslati temu ali onemu odjemalcu pismo. In zato je sitno, da ne znava pisati ne jaz, ne moja žena.

Novopečeni mlinar je stopil slučajno v podstrešje. Bataillard in Sariott oba hlapca, sta bila pravkar pokosila. Bataillard je ležal na vrečah in je pušil pipe, Sariott pa je sedel pri mizi in se trudil s pismom. Mathien mu je bral preko rame:

»Dragi starši. Nič novega ni pri nas kakor sem vam že pisal imamo novega Gospodarja stric je od ranjkega danes jutraj! Smo imeli malo vode... Mathien je nagovoril Sariotta? »Kaj ti znaš pisati! Glej ga no!«

In že je odločil, da bo Sariott v bodoče reševal vso korespondenco. Mlinar mu je nabavil mizo iz belega lesa in dal prinesiti iz mesta pisalno orodje. Svojege novega »pisarja« pa je namestil v izbi.

Z reševanjem korespondence se je Sariott počutil odgovorno po dve uri na dan od svojega navadnega dela. Pozneje pa je zahteval za to celo dopoldne. Kadarkoli pa je bilo treba izvršiti popoldne napornejše delo n. pr. nositi vreče v podstrešje ali kaj podobnega, se je Sariott penadoma spomnil, da mora takoj odgovoriti na njuno pismo, za svojega tovariša. Nasprotno pa se je Bataillard le vedno bolj zanimati za početje svojega druga. In kmalu ga je začel tudi sovražiti.

Posrečilo se mu je namreč dognati sledeče:

Odkar je Mathien odkazal Sariottu za delavnico svojo izbo, ki je služila obenem kot spalnica. Mathienjeva žena ni mogla več dolgo držati v kuhinji. Komaj je pospravila, že je prišla nestrpno čakati na odhod svojega moža. In pod pretezo, da pospravila v sobah, se je neprestano sukala okrog Sariotta.

Nekega dne je Bataillard z zagonetnim nasmehom na ustnicah prišel v mlino: »Čujte, oče, zdi se mi, da vas kliče Sariott!« Mathien je odhitel gor. Odpiral je dur v spalnico. Zdrnil se je, nato pa je prav natihoma zopet zapril vrata. V zadregi se je popraskal za ušesi in zamrmral polglasno: »Vražji fant! Glej ga no...! Kako mi je na uslugo!«

In stopil je dol in se mirno vrnil na delo.

»Menda si se zmotil. Bataillard, Sariott dela in me prav nič ne rabi.«

III.

Bataillard je poskušal vse mogoče, da bi opozoril svojega gospodarja, kako mu njegova mlada žena skače čez ope. Pa vse zaman. Samo eno sredstvo mu je še preostajalo, da nasti svojo mashevalnost, ne da bi tvegal, da izgubi službo. Sklenil je pisati anonimno pismo. Pri anonimnem pismu se vedno lahko utaja, da si ga pisal.

Kupil si je črnilnik in vzal Sariottovo pero. Zapr se je v kamro za služnišč in sklenil, da takoj napiše ono pismo. Toda smetana reči Da napiše pismo, čeprav anonimno, moraš znati pisati. To pot se pa vendar ni mogel poslužiti njegove prijaznosti.

V mlino je vse spalo. Bataillard se je pri brleči sveči trudil in mučil, da bi napisal pismo. Prvotno si je bil mislil, da mora tako pismo obsegati vsaj pol strani. Kasneje pa je bil že pripravljen omejiti se le na šest besed: »Tvoja žena te vara s Sariottom.«

Čudno res, kakšna muka je to, napisati samo en stavek. Narisati posamezne črke, to bi še nekako šlo, toda napisati več kot

a in b, stvoriti besede, o, to je bila pa težavna stvar.

Jezno je treščil pero na mizo. Tedaj pa mu je obstal pogled na kosu časopisa, v katerega je bil poprej zavil črnilnik, ki ga je kupil za dva sous. Kmalu se mu je razjasnil obraz. Pogumno je namočil pero. Razložil je kos potiskanega papirja po mizi. V podlistku časopisa »Petit Parisien« je čital sledeče vrstice:

»Marki de la Tarambole je sedaj vedel, da Anna de Roy vara svojega plemenitega moža. Smatrale je za svojo dolžnost, obvestiti o tem svojega dobrega prijatelja. Poslal mu je anonimno pismo:

Gospod!

Eden Vaših prijateljev, ki vam želi le dobro, smatra za svojo dolžnost, da vas posvari. Vaša soproga Vas smeši. Vsi ljudje poznajo nesrečo Vašega zakona. Odprite oči!

Pozdravlja Vas

Vaš najboljši prijatelj.»

Bataillard je stresel moko v velike reševinske vreče. Pek iz sosednjega mesta lih je nakladal na voz. Vedno, kadar se je oddaljil Mathien, se je Bataillard vztrajal, segl v žep in izvlekel pismo.

»Ali si dobil pismo? Bataillard?« je poizvedoval pek.

»Ej, kako si zvedal! To pismo bom odpisal.«

Bataillard je vtaknil pismo v žep. Čez nekaj časa ga je zopet izvlekel. Presneto se mu je posrečilo ta anonimni dopis. Komaj je mogel verjeti, da je to njegovo delo.

»Poglej... To le pismo sem jaz sam napisal.«

»Res? Ti sam? Pokli, pokli!«

»Seveda sem ga. Preberi si ga, ampak, glej, da nikomur ne črhneš o tem, to je anonimno pismo.«

Opoldne pa je zaprosil Bataillard gospodarja, naj mu dovoli iti v mesto.

Medpotoma se je ustavil pri vinskem trgovcu.

»Vi Bataillard? kateri dobri veter vas je prinesel?«

»Nič posebnega; pismo nesem na pošto.«

»Hm, Ampak Mathien ima srečo, da ima v mlino tako izobražena fanta kot je Sariott.«

»Sariott!« Bataillard je zaničljivo skomignil z rameni. Izvlekel je iz žepa nezapečeno pismo. »Toto pismo je vse kaj drugega kot Sariottovo. Sem ga tudi jaz napisal. Vi ste si pač mislili, da jaz ne znam toliko kot Sariott. Prečitate si, ampak jezik za zobmi; kajti to je anonimno pismo.«

Od dneva, ko je bilo pismo napisano, je minil ravno en teden. A Bataillard se ni mogel ločiti od njega. Pa je prišel h kovaču Tonpinetu.

»Čul sem pripovedovati o vašem anonimnem pismu,« je dejal mojster Tonpinet. »Bodite tako ljubezni, gospod Bataillard, in poklopite ga tudi meni.«

Človek se končno prenaj vsega, tudi občudovanja. In tako se je tudi Bataillard končno zavedel, da ni razvil vseh svojih pisateljskih zmognosti le radi tega, da bi žel občudovanje in pohvalo. Ko je bil ravno v bližini pošte, je porabil to priliko in kupil znamko. Se enkrat je, poslednjič prečital svoje pismo. Samo ena misel ga je še težila: Mathien morda edini ne izve, kdo je pisal. Že je hotel pismo zalepti in ga vreči v nabiralnik. V zadnjem hipu pa se je ustavil. Vzel je pismo iz ovitka, stopil v pošto poslopje, vzpel pero ter je v desnem kotu pod zadnjo vrstico poleg svojega anonimnega znaka trudoma, s svojo najlepšo pisavo napisal svoji dve krstni imeni: »Jean-Maria«.

V.

Drugo jutro je Bataillard pod pretezo, da mora nuno popraviti kmetovalco pri

vratih, prežal na pismonošo. Odločil se je, da prestreže pismo: Kakšna neumna misel! Je bil to, da se je podpisal! V duhu se je že videl, kako se z bisago na hrstu potika okrog mlinov in išče službe.

»Gospod Mathien, pismo imam za vas,« je čul neke zadaj naenkrat glas pismonoše. Kakšna smola! Gospodar je stal ta hip pred vratni in je sam sprejel pošto.

Bataillard je zbežal na podstrešje. Kmalu je zaslišal korake na stopnicah. Brez dvoma koraki gospodarjevi. Sel je dol v klet. Ali zvok korakov se je zopet bližal. Bataillard se je zmuznil na dvorišče in izginil zopet v podstrešje. Začel je premetavati žito, kot da bi se mu strašno mudilo. Tedaj je pristopil k njemu Mathien. Čudno, kako se je znal mirno obvladati! Njegovo lice ni kazalo niti najmanjšega sledu razburjenja.

»Bataillard, ali si ti napisal to pismo?«

»Kakšno pismo, gospod — — — gospod Mathien?«

»Za vraga! Nikar ne taji, tepec!«

Na pismo, ki je kazalo sledove vseh onih rok, skozi kater je bilo šlo, je zagledal Bataillard, Jean-Maria Bataillard svoje ime.

Tajiti bi bilo nespameno. Povedal je glavo. Vedel je že naprej, kaj ga čaka, ter je v duhu že povezoval svojo bisago.

Mathien je odprl vrata, ki so vodile na stopnice.

»Sariott! Hej, Sariott!«

»Želite, oče?«

»Sariott, takoj poberi svoja šila in kopta in se spravi iz hiše.« Mlin bo že shajal tudi brez tvoje pomoči!«

Nato se je pa obrnil k Bataillardu in dodal:

»Od danes dalje boš ti, Bataillard, reševal vso korespondenco.«

Naročajte

»Narodni Dnevnik«

Dnevne vesti.

Ljubljana, 4. sept.

PROGRAM I. KONGRESA VSE-SLOVANSKE AGRARNE OMLADINE V LJUBLJANI.

Petek dne 5. septembra ob 10. uri dopoldne v dvorani Narodnega doma v Ljubljani:

1. Otvoritev kongresa po predsedniku zbora ustanoviteljev Zveze slovenske agrarne omladine.
2. Pozdravni govori.
3. Volitev predsedstva kongresa: predsednika, tajnika, dveh verifikatorjev kongresnega protokola in dveh skrutatorjev.
4. Osnovanje kongresnih komisij (programatične, organizacijske, strokovno-poljedelske in dijaške).
5. Naloga omladine v poljedelskem pokretu, predava bivši minister Al. Obrov.

Popoldne: Zasedanje komisij. Zvečer savnostna predstava »Gorenjski slavček« v operi.

V soboto dne 6. septembra.

Dopoldne: Nadaljevanje zasedanja komisij in stilizacija kongresnih resolucij.

Popoldne.

1. Pretres in odobrenje pravilnika »Saveza slovenske zemljoradniške omladine«.
2. Volitve: a) Predsednika, podpredsednika, tajnika in zastopnika dijaštva. b) Odobrenje deligranih članov v predsedstvo.
3. Organizacijska vprašanja, finančna vprašanja ZSAO 1. dr.
4. Sprejetje resolucij izdelanih od komisij.
5. Sklepanje o kraju in času bodočega rednega kongresa.

Zvečer.

Koncert Glasbene Matice.

V nedeljo dne 7. septembra.

Plenarno zasedanje kongresa ob pol 10. uri dopoldne v dvorani Narodnega doma v Ljubljani.

1. Slavnostna otvoritev.
2. Agrarizem in slovanstvo, predava čl. poljedelski minister dr. Milan Hodža.

3. Poročilo o rezultatu kongresa slovenske agrarne omladine.

Zatem položitev venca na spomnik pesniku Prešernu.

Zvečer.

Slovanski večer v Zvezdi.

V ponedeljek dne 8. septembra.

Odhod s posebnim vlakom na Bled, kjer bodo udeleženci kongresa sodelovali pri kmetski narodni svečanosti. Ob tej priliki bo zasajena slovenska lipa.

— Minister Veseljak obolel. Minister za agrarno reformo Ivan Veseljak se je močno prehladil in je dobil vnetje pljuč. Prepeljal so ga v neki sanatorij. Ministerovo zdravstveno stanje je bilo zelo resno.

— Umrl srbski državnik. Te dni je umrl v Beogradu Vukasin Petrović, državni svetnik v pokolu. Petrović je bil v Garaščinovem kabinetu finančni minister in je obdržal ta portfelj v različnih vladah bivše srbske kraljevine. Poslednjičkrat je bil minister v Vladanovem kabinetu. Ko pa je padel Vladanov, se tudi Petrović ni pojavil več na političnem obzorju in je umrl takorekoč popolnoma pozabljen. Poleg Vladanova je bil Petrović eden najbolj razvitih politikov in reakcionarjev v Srbiji.

— Izročitev kraljeve zastave mornarici. Dne 7. septembra bo na slovesen način izročena kotorski mornarici kraljeva zastava. Svečani izročitvi bo prisostvoval kraljev odposlanec in prebivalstvo iz okolice.

— Načrt za invalidski zakon gotov. Invalidsko združenje je dobilo načrt invalidskega zakona, ki ga je izdelal dr. Jež. Načrt je združenje že predložilo ministrstvu socialne politike.

— Trd režim je pri mladini. Ker je priobčila »Nova Doba« dr. Kukovčev članek, se je morala v zadnji številki lepo opravičiti in izrečno naglasiti, da se z njegovimi izjavami ne strinja. Pa javnost je vedela že zdavnaj, da ne ljubi »Nova Doba« pametnih članov.

— Za poplavljenca! Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani je nakazala velikemu županu ljubljanske oblasti, ki vodi akcijo za pomoč poplavljencom po zadnji grozni vodni katastrofi v Polhovem gradu, Črnem vrhu, Ločnici in Hrasnici velikušno podporo 15.000 Din.

— Avstrijski konzulat v Ljubljani nam je poslal notico, ki je napisana v tako spakodani slovensčini, da pomeni naravnost žalitev našega jezika. Zato je romala notica v koš. Vprašamo avstrijski konzulat, ali v resnici ne more ali noče namestiti uradnika, ki bi obvladal slovensčino?

— Kongres Zveze slovenske agrarne omladine. Danes ob 8. zvečer se vrši v Narodnem domu (Slavčeva soba) seja delegatov Zveze slovenske agrarne omladine.

— Razpis ustanove. Z odobrenjem ministrstva narodnega zdravja z dne 22. avgusta 1924, Z. br. 36029 razpisuje inspektor ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani študijski za zdravnik, ki se boče posvetiti teoretičnemu in kliničnemu študiju psihiatra na kak inozemski kliniki. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Uradnem listu«.

— Neurje v Skoplju. Dne 1. t. m. je divjala okoli Skoplja velika nevihta. Utrgalo se je oblak in poplavlilo cele komplekse polj. Nekatere vasi so močno poškodovane.

Maribor.

Športni uspeh mariborčana. Pri jesenski jahalni dirki na Dunaju dne 30. avg. je zmagal pri dvoupregah mariborčan Fran Filipič in izboljšal pred 10. leti v Budimpešti postavljen svetovni rekord za 1 in 2 desetinki sekunde.

Kmet obstrlel fin. stražnika. V Strojni ob avstrijski meji se je nek posestnik prepiral s svojo ženo. V prepri se je vmešal tudi finančni stražnik Ukažev in se zavzel za ženo. To je moža tako razjezilo, da je vzel lovsko puško in obstrlel fin. stražnika na nogi. Stražnik je bil preplavljen v bolnico.

Nesreča na Ptujski gori. V bližini Ptujске gore so se v soboto splašili konji župnika Frana Zagorjane. Pri tem je dobil župnik več manjših poškodb in si zlomil roko.

Tatvine. Uršuli Kovačič je nekdo odnesel iz podstrešja nekaj perila v vrednosti 200 Din. V noči od 29. na 30. t. m. so neznan tatovi vlomili na Teznu v trgovino Ane Senica in odnesli raznega blaga za 764 Din 40 par.

Toča je te dni napravila precej škode v mariborski okolici. St. Ilju, Pekrah in Hočah.

LJUBLJANSKI SOKOL nabira za polhogradske poplavljenca in za pogorele Sokole v Strumnici.

P. n. občinstvo se obvešča vljudno, da podjetje kino „Ideal“ zopet prične s predvajanjem v četrtek 4. t. m. z uvodnim filmom

DAMA FRIZER

ali „Ljubezen v budoarju“

Ljubka veseloigra v 6. dejanjih. Modern film — krasne toalete, pikantije in zabave dovolj.

glavni vlogi priljubljeni komiker Herman Picha.

Vloga Vande pa igra lepotica Ulstein

PREDNAZNAILO: KRALJICA Moulin - Rouge

PREDSTAVE vrše se ob nedeljah in praznikih dopoldne ob pol 11. uri, poldne ob 3. pol 5., 6., pol 8. in 9. uri, ob delavnikih pa ob 4., pol 6., 7. in pol 9. uri zv.

BLAGAJNA je odprta ob nedeljah in praznikih od pol 10. ure do 12. ure dopoldne in od pol 2. ure popoldne naprej, ob delavnikih pa dopoldne od 11. do 12. ure in pop. od pol 3. ure naprej.

Narasli potoki so odnesli s seboj veliko poljskih pridevkov. Ob tej priliki je našlo smrt v valovih tudi neko 10 letno dekletce, katere truplo so našli v neki kotlini šele potem, ko je voda vpadla.

— Obsojen vojni krivec. Pred vojnimi sodiščem v Nancy-ju je bil te dni obsojen nemški zdravnik dr. Fulvius na 2 leti »obilje in 20 let prepovedanega bivanja v Franciji, ker je za časa vojne kot sanitetni major ukazal svojim podrejenim, da oplenijo francoske ranjence.

— 80 smrtnih žrtev orkana. Na otoku Virginija je divjal silen orkan, ki je zahteval 80 človeških žrtev. Število ranjencev znaša nad 2000. Ameriška vlada je poslala na otok bojno ladjo z živili in rešilnim materialom.

Polet okoli sveta se je posrešile. Ameriški polet okoli sveta se more smatrati kot posrešile. Po petih mesecih in dveh tednih sta prišla ameriška letalca zopet na ameriška tla. Letalca sta dospela srečno iz Grenlandije na Labrador. Predsednik Coolidge in državni tajnik za zunanje zadeve sta letalcema brzojavno čestitala.

— Gospodinska šola v »Mladiki« v Ljubljani. Vpisovanje je dne 1. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne. Dne 2. oktobra se prične redni pouk. Letos se namerava poleg redne gospodinske šole uvesti tudi specialen tečaj za dietetično prehrano, kakor tudi tečaj za kuhanje na plin. Po možnosti se vrši tudi večerni tečaj za služkinje. Z gospodinsko šolo v zvezi je internat.

Ljubljana.

— O priliki vseslovenskega kongresa agrarne omladine se vrši v petek, dne 5. septembra v ljubljanski Operi slavnostna predstava. Peli bodo Försterjevo opero »Gorenjski slavček«. Minko poje ga. Lovsetova. Predstave se udeležijo poleg odličnih tujakih osebnosti tudi češkoslovaški poljedelski minister dr. Milan Hodža, bivši bolgarski minister Obov, celokupni zemljoradniški poslanski klub ter mnogo odličnih gostov iz Češkoslovaške, Poljske in Bolgarske. Ker bo naval velik, naj si občinstvo pravočasno preskrbi vstopnice, ki se dobe ob običajnih urah pri gledališki blagajni.

Dne 6. septembra bo zvečer na vrtu restavracije »Zvezda« v čast gostom kongresu koncert »Ljubljanskega Zvona«. Vstop prost.

— Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani naznanja, da se bo letošnji vpis v češko dopolnilno šolo za pouk češkega jezika in domovinoznanstva vršil dne 10. septembra 1924 od 15. do 18. ure popoldne v poslopiju Mladike. — Starši, ki nameravajo svoje otroke poslati v to šolo, naj jih navedene dne na določenem prostoru pri glase učiteljici gospe Vlasti Horakovi. Rojstni podatki otrok ter osebni podatki staršev se morajo navesti. — Lahko se vpišejo tudi starejši otroci, ki bi se nameravali udeležiti pouka in bi zanje bili določen poseben oddelek. Pouk je brezplačen, plačuje se le majhen prispevek za razsvetljavo in kurjavo.

— Razstava. Ne pozabite si ogledati razstavo manufakturne veletrgovine »Oblatnica« v palači Vzajemne posojilnice na M'klošičevi cesti št. 7. Prvovrstno blago, zmerne cen. Razstava je odprta 7. in 8. septembra od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Manufakturno blago se kupi najbolje pri Oblatnici.

— Mestno kopališče na Ljubljani bo v času ugodnega vremena odprto v mesecu septembru samo v popoldanskih urah in sicer od 12. do 6. ure.

— Mestna Orluna Ljubljana opozarja vse svoje članice in člane, da se gotovo udeležijo današnjega plenarnega sestanka spojenega s predavanjem v areni Narodnega doma ob pol 8. uri. Udeležba strogo obvezna za vse člane in članice.

— Sestanek trgovskih potnikov in zastopnikov prirediteljev »Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov za Slovenijo v Ljubljani« v Mariboru in Celju. Sestanek v Celju se vrši v nedeljo dne 7. septembra 1924 ob pol 11. uri dopoldne v hotelu Balkan, v Mariboru pa v ponedeljek (na praznik) dne 8. septembra 1924 ob 10. uri dopoldne v hotelu pri Zamorcu. Ker gre za važna stanovska vprašanja in se sestankov udeležijo društveni predsedniki, vabi k številni udeležbi odbor.

Dopisi.

Laško. V ponedeljek popoldne smo pokopali obče priljubljenega sodnj. kanclista g. Henrika Kopača. V soboto dopoldne je nastopil svoj 14 dnevni dopust in prvo priliko je uporabil, da obišče in pokropi na mrtvašnem odru ležečega Resnika, ki ga je dan poprej zadela kuga. Na to je šel v bližino vas Tevče ter si odpodil v gostilni Stegenšek. Pri prijateljskem razgovoru je zadela Kopača kap in zgrudil se je mrtven na tla. Ranjiki je bil daleč na okoli zelo priljubljen radi svojega veselja in humorističnega značaja ter radi svojega godbenega dara. V Laškem je vodil dobro znani sokolski orkester. Bil je zvest član NRS in na stotine pogrebcev je pričelo velike simpatije, ki jih je užival ranjki. Bil je star šele 42 let. Bodi mu zemljica lahka!

Uvoz in prodaja različnega inozemskega manufakturnega blaga

A. & E. SKABERNE

Mestni trg št. 10 Ljubljana Mestni trg št. 10

NA DEBELO IN DROBNO.

Gospodarstvo.

Zborovanje trgovske in obrtniške zbornice v Beogradu.

Preteklo soboto se je pričel v Beogradu kongres trgovskih in obrtnih zbornic in združenj izvoznikov. Zborovanje je bilo v marsikakem oziru zanimivo in poučno ter so razni referati odličnih narodno-gospodarskih delavcev in strokovnjakov pokazali precej ugodno sliko o gospodarskem stanju naše države. Izgledi v bodočnost, ki se nam na podlagi znatnega izboljšanja naših gospodarskih prilik izza prevrata sem odpirajo, se lahko označijo kot ugodni. Splošno ni mogoče več dvomiti, da korakamo polagoma, a vztrajno naprej po poti do tolikanj zaželenih popolne konsolidacije našega gospodarskega življenja.

Vlado sta zastopala na kongresu finančni minister dr. Spaho in minister za pošto in brzojavo Pera Marković. Od zunanjih gostov so se udeležili zborovanja direktor Jugoslovanske banke dr. Polž predsednik bančnega združenja dr. Vlado Marković, industrijska Bajloni in Welfert, ljubljansko trgovsko in obrtno združenje je zastopal dr. Fr. Windischer, Zvezo industrijev v Zagrebu nje predsednik D. Aleksander. Kongresu je predsedoval predsednik beogradske trgovske in obrtne zbornice Radoljović.

Kot prvi je govoril podpredsednik beogradske zbornice Milutin Stanojević, ki je obravnaval pričetek stalnih kongresov. Prvi kongres leta 1923 je cenil naš izvoz za leto 1923-24 na okroglo 7.700.000.000 Din in se v tej prognozi ni zmotil. V resnici je naš izvoz v 1. 1923-24 znašal celo 8.048.000.000 Din. V letošnjem letu je znašal izvoz v prvih šestih mesecih 4.175.000.000 Din, tako, da lahko računamo, da bo naš letošnji letošnji izvoz dosegel v vrednosti vsoto 8 milijard 300 milijonov dinarjev. Zadnji kongres je predvidel, da se bo kurz dinarja dvignil za 14 do 15 odstotkov. In res je poskočil dinar v času od avgusta 1923 pa do danes od 5,80 na 6,70, kar odgovarja več kot 15 odst. povečanju njegove vrednosti. Nadalje se je bavil govornik z izjavami prejšnjega in sedanjega ministra glede obtoke novčanice in vojne odškodnine ter ugotovil, da so te izjave napravile v gospodarskih krogih najboljši vtis. Stanojević je nadalje kritikoval postopanje vlade, ki se je do sedaj le premalo brigala za sklepe in predloge gospodarskih združenj, ki so imela za cilj izboljšanje naših gospodarskih prilik. Priporočal je vladi, naj v bodoče mnenja teh organizacij upošteva in v polnem obsegu jemlje za podlago pri svojih odločitvah. Glede povišanja agla je izrazil prepričanje, da bi znatno povišanje agla otežkočalo konsum in služilo v korist le onim trgovcem, ki imajo mnogo blaga v zalogi.

Za Stanojevićem je pozdravil kongres v imenu vlade minister Pera Marković, za njim pa je govoril minister dr. Spaho, ki se je bavil predvsem s finančno in valutno politiko vlade. Ob tej priliki je izjavil, da vlada nikakor ne misli povečati obtoke novčanice in da gre vse njeno stremiljenje za tem, da čim najbolj učvrsti in poviša kurz dinarja. Kar se tiče agla, da se ni padla nobena odločitev. Prejšnja vlada je sicer izdelala zakonski osnutek o novi carinski tarifi in o povišanju agla, vendar je dr. Spaho mnenja, da se sme agio samo stopnjeno povišati, ker bi bilo sicer naše gospodarstvo izpostavljeno škodljivim posledicam. Treba bo presoditi in natančno preceniti posledice povišanja agla tako za delavstvo, kakor za konsumente in industrijo, predno se pristopi k rešitvi tega vprašanja.

Zanimiv je bil nadalje referat o naši poljedelski produkciji, ki ga je podal načelnik poljedel. ministrstva dr. Velja Stojković. V letu 1923 je bilo s pšenico posejanih 1 milijon 623.983 ha, letosa pa 1.688.337 ha, torej letos približno 64.000 ha več kot lani. Žetev pa je bila letos tako glede kakovosti kakor tudi glede količine precej slabša od lanske. Na podlagi podatkov, ki so bili zbrani meseca julija, se je računalo, da bomo pridelali letos 19.215.644 kvintalov pšenice. Do danes pa so se izgledali radi neugodnega vremena tako poslabšali, da moramo računati z letino, ki bo najmanj za 25 odst. slabša od prej navedene. Potemtakem torej razpolagamo letos s 14.000.000 kvintali pšenice nampram 16.575.000 kvintalom v lanskem letu. Ker je glasom poročila mednarodnega poljedelskega instituta v Rimu skoro v vseh državah sveta pšenica slabše rodila kot lansko leto, nas ta rezultat ne sme presenetiti. Če računamo za vsakega prebivalca približno 100 kg pšenice, bo znašala potreba notranjega konsuma 13 milj. kvintalov; za izvoz nam preostane torej še vedno 15.000 vagonov pšenice. K tej množini pa je treba pristeti še precejšnje rezerve iz lanskega leta.

— Ržjo je bilo posejanih 195.000 ha, torej več kot lansko leto. Računali smo, da pridelamo 1.656.101 kvintalov, toda tudi to številko moramo znižati za približno 10 odst., torej nekako na 1.400.000 kvintalov. Za izvoz nam bo preostalo letos okroglo 140 vagonov rži. — Z ječmenom je bilo posejanih 380.000 ha, torej tudi več kot lani. Pridelek se cenil na 3 milijone kvintalov, za izvoz bo na razpolago približno 1600 vagonov ječmena. Pridelek ovs se cenil na 2.832.378 kvintalov, od tega bomo izvozili okrog 700 vagonov. Tudi koruzna letina je po celem svetu slabša od lani. Pri nas je bilo letos

malo manj koruze posejane kot lani, pridelek se cenil približno na 27 milijonov kvintalov. Okrog 24.200 vagonov koruze bomo imeli letos preko domače potrebe in za izvoz. — Sladkorne pese je bilo lansko leto posejane le 28.406 ha, letos še enkrat toliko: okrog 55.000 ha. Ako računamo, da se 100 kg sladkorne pese pridelata 10,5 kg sladkorja, bo vrgla naša letošnja sladkorna kampanja 925.000 kvintalov sladkorja. Ker rabimo za domačo porabo 7200 vagonov sladkorja, ga bomo mogli letos izvoziti okroglo 2000 vagonov. — Pridelek tobaka, hmelja, fižola etc. bo ugoden. Sliv bo letos za 75 odst. manj kot lani. Pridelek se cenil na 225 milijonov kvintalov. — Vinska trta je letos splošno zelo slabo obrodila. Vino bo kvalitativno in kvantitativno mnogo slabše kot lani. Izvoz sadja bo za 50 odst. manjši kot lani. — Zato bo pa letos mnogo več živine in živinskih produktov na razpolago kot lani. Splošno se lahko označi izglede za izvoz poljedelskih produktov kot ugoden.

Upravni svetnik Narodne banke Srećković je izjavil, da bo Narodna banka letos še izdatneje podpirala izvoz kot lani. Do čim je lansko leto razpolagala banka s kreditom 140 milijonov Din za izvozne svrhe, bo letos ta kredit povišan na 200 milj. Din. Banka bo šla izvoznikarjem tudi v drugih ozihih z dovolitvijo raznih ugodnosti na roko.

Kongres je nato izvolil šest sekcij, ki so dobile nalogo, da ugotovijo množino posameznih produktov, ki pridejo za izvoz v pošte.

V nedeljo se je zborovanje nadaljevalo. Ta dan se je obravnavalo med drugim tudi vprašanje naše konzularne službe, ki po imenju referenta Milčevića ni povzročila in je nujno potrebna reorganizacije.

Generalni tajnik zagrebske trgovske in obrtniške zbornice Čuvaj je stavil nadalje predlog, naj se razpuste naše trgovske agencije v inozemstvu. Zadeva je povzročila živahno debato, tekom katere se je zlasti razpravljalo o tem, ali naj trgovske agencije obstojajo nadalje ali naj se ukinejo. O tem vprašanju se bo razpravljalo kasneje v zvezi s posvetovanjem o organizaciji konzularne službe, zato je bila zadeva zaenkrat odstavljena z dnevnega reda.

Glede osnutka zakona o gospodarskem svetu je na predlog podpredsednika kongresa Stanojevića kongres sklenil, da se o tem osnutku ne bo posvetoval, ker je potreben temeljite predelave. — O prisilni poravnavi izven konkursa je referiral beogradski trgovec Aca Dinic, ki je zakonodajalcu sicer priznal dober namen, pokazal pa, da izvršitev tega zakona ni rodila dobrih posledic. — Kongres je na njegov predlog sklenil, da se zahteva od vlade ukinitve tega zakona.

Podpredsednik Stanojević je poročal o delu sekcije, ki je imela ugotoviti naš izvoz v času od 1. septembra t. l. pa do 1. septembra l. 1925.

V imenu zagrebske trgovske in obrtniške zbornice je poročal še podpredsednik imenovane zbornice ing. Amadeo Carmelatti o položaju obrtnikov v Hrvatski in Slavoniji ter je povdarjal, da je radi neugodnih razmer, zlasti radi pomanjkanja kredita, velikih dividend in obresti 900 obrtnikov, to je 10 odst. vseh obrtnikov, opustilo svoje obrti. Kongres je sklenil zahtevati, naj se v davčne komisije pritegnejo tudi obrtniki in intervenirajo pri Narodni banki, da se bodo dovoljevali tudi obrtnikom krediti.

Končno je kongres sklenil, da se prihodnje izredno zborovanje vrši najkasneje v mercu prihodnjega leta v Sarajevu.

— Razpis IV. odseka za sekvestre ministrstva pravde. Vse stranke, ki žele prenesti svojo imovino na osnovi točke 1 člena II. konvencije o sekvestrir. sklenjen med našo državo in republiko Avstrijo, morajo svojo namero zaključeno do 5. oktobra 1924 s posebno prošnjo prilagiti sekvencam za sekvestre ministrstva pravde v Zagrebu, Sarajevu, Splitu in Ljubljani, in sicer on sekciji, pri kateri je bila imovina pod sekvestrom. Prošnji je priložiti podroben seznam stvari, ki naj se prenesejo. Kompetentna sekcija za sekvestre bo po potrditvi takih prošelj in seznamov lista poslala najhitreje IV. sekciji odseka za sekvestre ministrstva pravde v Beogradu. Ta pa bo prošnje radi odobrenja izročila Generalni direkciji carin — odnosno Generalnemu in spektoratu, če gre za izvoz valute.

OBLEKE narejene največja izbira samo v trgovini **O. BERNATOVIĆ** MESTNI TRG 5

Lastnik: Konzorci »Narodnega Dnevnika«. Glavni in odgovorni urednik: Zveznikar Aleksander. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Sodišče.

ZOPET KOMUNISTIČNI JUNAČ PRED SODIŠČEM.

Herman Delpin, iz Podgorice pri Gorici doma, oženjen, uradnik okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, z enim razredom realne, znani vodja vrhnjskih komunistov, je obtožen, da je dne 1. maja t. l. na Vrhniki v javnem sprevedu klical: »Doli z zakonom o zaščiti kapitalistične države, živega sovjetskega Rusija, slava Ljenu, živega III. internacionala.« S tem je širil komunistično propagando in objave, ki merijo na to, da se kdo naščuva na nasilje zoper državna oblasta, določena z ustavo ali v obče, da se ogroža javni mir ali sprava v nevarnost javni red. Zakrivil je s tem hudodelstvo po čl. 1. zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Razlogi:

Obtoženec, obče znani vodja komunistov na Vrhniki, je priredil dne 1. maja slavnostni obhod delavstva na Vrhniki. Spreved je pasiral ulice z godbo. Obtoženec je pri tem vzklikal kakor omenjeno; drugi udeleženci so njegove vzklike ponavljali.

Obtoženec taj, vendar pa so, pravi obtožnica, njegovi vzklici veljali v prvi vrsti nasilni odpravi zakona o javni varnosti in reda v državi.

Zagovor:

Predsednik: »Vi ste vodja komunistov na Vrhniki?«

Obtoženec: »Ne komunistov, ampak Nedvisne delavske stranke.«

Predsednik: »Ki se identifikuje s komunisti?«

Obtoženec: »Ne!«

Predsednik: »Ste obhod napovedali?«

Obtoženec: »Da. — Povabili smo pa

prišle demokratične, SLS in Narodne socialistične stranke! Inicijativo so dali pravzaprav narodni socialisti.«

Predsednik: »Kak namen je imel obhod?«

Obtoženec: »Hoteli smo proslaviti 1. maj.«

Predsednik: »Ali so se vse stranke udeležile obhoda?«

Obtoženec: »Ne vse.«

Predsednik: »No, ali ste vzklikali tako, kakor vam očita obtožnica?«

Obtoženec: »Ne!«

Predsednik: »Kake dokaze imate za to?«

Obtoženec: »Sodrug, ki je za menoj korakal, bo povedal, da je inkriminiranih medklicev nisem rabil, temveč, da sem celo udeležence pozival, da naj ne delajo kaznivih medklicev.«

Predsednik: »Žandarmerija vam shoda ni dovolila?«

Obtoženec: »Ne! Drugi dan smo se obrnili na komisarja, ki je interveniral pri okraj, glavarstvu in Ljubljani, ki nam je shod dovolilo. Pričel Keršič in Mejač bosta potrdila, da nisem rabil inkriminiranih medklicev.«

Predsednik: »Pa Ljenuova slika se je pri vas našla. (Predsednik mu pokaže corpus delicti.)«

1. Ravnatelj Kocmur izpove, da je privatno izvedel, da se obtoženec udeležuje kot komunist. Stavil ga je na odgovor, kakor je obtoženec izjavil, da bo odložil predsedništvo in izstopil iz stranke.

2. Orožniški narednik Filipič izpove, da je ob priliki nekega zborovanja, v poteku katerega je neki Bajič kritikoval razmere v sovjetski Rusiji, obtoženec interpelliral predgovornika, češ, da ni govoril o sedanjih vzornih razmerah v sovjetski Rusiji, dalje,

da je hvalil obtoženec te razmere, kolikor je le mogel. — Obtoženec replicira na to, da je rekel Bajič samo, da ni res, da bi prišlo v Rusiji na sto delavcev sto priganjačev.

Osebnost se zaslžiša prič Lovro Rogelj in Ivan Krašovec.

Lovro Rogelj izpove, da je videl obtoženca kot voditelja pri obhodu in ga prav natančno čul, da je klical »Živjo prvi maj, doli z zakonom o zaščiti države, slava Ljenu, živega sovjetskega Rusija.« Tri korake od njega je stal orožniški narednik Filipič v družbi tovarniškega delavca Jelovskega, ki sta tudi oba čula omenjene vzklike.

Ta priča potrdi tudi, da so drugi udeleženci obhoda preje in pozneje rabili podobne vzklike, ne more pa ugotoviti, kdo so bili ti kričalci. Obtoženca je naravnost videl na ustah.

Predsednik vpraša prič, če ima kako sovražstvo do obtoženca.

Priča odgovori: »Ne.«

Predsednik nadaljuje: »Ali veste, če je koga nagovarjal za komunizem?«

Priča: »O tem nisem slišal, pač so mi drugi pripovedovali, da hvali Rusijo, češ, da je vse drugačna država kakor naša. Neke gospodična mi je tudi pripovedovala, da ga je hotel neki gostilničar ovdeti, ker je delal propagando za komunizem in hujškal proti državi.«

Priča Krašovec, mehanik, je gledal spreved, videl obtoženca in čul njegove klice: »Slava Ljenu, doli z zakonom o zaščiti države, živjo sovjetska Rusija.« Priča izjavi, da je vsaka zmotna izključena.

Predsednik: »On pravi, da ni res.«

Priča: »Pa je, gledal sem mu v usta.«

Govor državnega pravdnika:

Dr. Lavrenčak konstatira, da je raz-

prava jasno dokazala, da je obtoženec inkriminirane stavke res kričal. Obtoženec sicer zanika, toda priče so inkriminirano dejanje potrdile in ni poudarila dvomiti. Zagovor, da naj taki vzklici pomenijo nekaj parlamentarno dovoljenega, ne drži. Ti ljudje bi drugače govorili, če bi prišli do take moči kakor jo imajo komunisti v Rusiji. Ti vzklici so začetek komunistične propagande: Danes ne morejo ti ljudje več storiti, svojega režima ne morejo uveljaviti. Vzdržuje obtožbo in predlaga obsodbo.

Zagovornik je bil dr. Adlešič, ki je nastopal z vneto.

Sodba: Herman Delpin je kriv, da je 1. maja v sprevedu na Vrhniki vzklikal: »Doli z zakonom o zaščiti države.« S tem je izročal zakon javnemu zaničevanju in ga izpostavil javni mrznosti in preziranju.

Kazen: 2 meseca zapora, poostrelega s postom vsak teden. V kazni se všteje preiskovalni zapor od 16. junija t. l. dalje.

Hudodelstva po čl. 1. zak. o zaščiti države, zagrešenega z vzklikom: »Živega sovjetskega Rusija« itd. ga je sodišče oprostilo. § 104 S. K. Z.

Janez Tomšič, posestnik, se ga je zopet enkrat nalezil, kakor že večkrat. Zato je bil »korajžen«. Udaril jo je po bližnjici, po železniški progi. Slučaj pa je hotel, da ga je zalotil orožnik. Po železniški progi hoditi je namreč prepovedano, kar v vsakdo, ki zna čitati svarilne napise. — Orožnik ga je stal na odgovor. Tomšič mu je v svoji alkoholiziranosti baje rekel: »Zakaj pa ti hodiš po naši zemlji, ti prokleti u... smrkovi! — Ti prokleti žandari nas bojo rihtali!« — Tako trdi obtožba.

Janez Tomšič pravi, da inkriminiranih

besed ni rabil. »Zakaj pa ti tukaj hodiš, smu reku, drugače ne.«

Zasllišajo se priče.

Kmetica X.: »L, neki mejnina je blu, ni blu hudga. Tistga, kar vi pravte gospodi, on ni reku.«

Predsednik: »Ali mislite, da ste vsake besedo natančno slišali?«

Priča: »O, kaj pa. Sam tu je reku, zakaj da on tukaj hod, — O, druga pa nič!«

Zagovornik: »Pa vas je orožnik tukaj zapisal... ali ste se kaj pritožili?«

Priča: »I, kaj, — kaj se čmo pritožiti, sej nisimo imel še ne obravnave — ampak čez čast mu ni reku.«

Predsednik: »Vi niste bili ves čas poleg?«

Priča: »O, ja — no mal naprej sem že šla — tist je pa res, da sta se tikala gospod žendarm so njemu rekli ti, on pa njim tudi.«

Priča posestnica Z.: »Tikala sta se, ad druga. Zmerju ga pa že ni.«

Predsednik: »Ali ste bili ves čas poleg?«

Priča: »Ja, pol smo šli naprej.«

Predsednik: »Pa do takrat, ko ste bili vi poleg, ali ga je zmerjal ali ne?«

Priča: »Nč, prav nič.«

Se ena priča: »Adn druga sta tikala kot da b' bla prijata...«

Prečita se običajni spisi: Tomšič je na dobrem glasu, premožen, samo razburil se, kadar je pijan, pravi županstvo. — Državni pravdnik dr. Mastnak predlaga obsodbo, kljub temu, da govori več pri obtožencu v prilog. Te priče so sosed in prijatelj obtoženca, zato so bolj zainteresirani za stvari kakor orožnik.

Sodba: 200 Din globe.

Sodba se opira na pričevanje orožnika in deloma na izpovedbo neke civilne priče, ki pa sicer pravi, da ni natančno slišala.

96

Toda spati ni bilo lahko, ker so žene, ki so izgubile svoje može in otroke, neprestano jokale in tulile. Končno se je Tarzanu posrečilo, da so umolknele, ko jim je očital, da bodo s svojim vikom izdale skrivališče Arabcem, ki bodo prišli in vse pobili.

Ko se je svitalo, je Tarzan razložil vojščakom svoj bojni načrt, ki je bil brez ugovora sprejet. Vsi so spoznali, da je to najbolj sigurne način, da se otresejo neprijetnega obiska in se maščujejo.

Najprej so poslali v varstvu dvajsetih starih vojščakov žene in otroke proti jugozapadu, da jih spravijo popolnoma iz nevarnosti. Dobili so navodila, naj si zgrade začasno taborišče in ga obdajo s trnjevo ograjo, ker bo izvedba Tarzanovega bojnega načrta trajala morda več dni ali pa tudi tednov in bi vojščaki ne mogli priti ta čas v novi tabor.

Dve uri po solnčnem vzhodu je tenak krog črnih vojščakov obkolil vas. Od časa do časa je kdo splezal na drevo, odkoder je gledal čez plot.

Naenkrat se je sredi vasi zgrudil neki Manyem; bil je zadet od puščice. Nihče ni opazil nobenega napada in ni slišal nobenega krika, s katerim so črnici običajno napadali svoje sovražnike. Iz nemega gozda je priletela le smrtonosna puščica.

Arabce in njihove spremljevalce je ta nepričakovani slučaj silno razjezil. Drveli so k vratom, da se maščujejo nad predrznežem, pa niso vedeli, v katero stran bi se obrnili, da bi našli sovražnika. Ko so stali pri plotu in se posvetovali, se je zopet zrušil eden od njihovih ljudi brez glasu na tla; tenka puščica mu je predrila srce.

Tarzan je razdelil najboljše strelce plemena po dreveju okrog vasi in jim posebno naročil, naj se skrbno skrijejo v listje, da jih ne bo videl sovražnik z vasi. Kakor hitro je kdo izstrelil puščico, naj se skrije za deblo in naj ne strelja prej, predno se ni prepričal, da nihče ne gleda na drevo.

Trikrat so tekli Arabci preko jase v ono stran, odkoder so mislili, da je priletela puščica, toda vsakokrat je priletela nova puščica in zopet tirjalo svojo žrtev. Potem so hoteli iskati v drugo smer, pa se končno sporazumeli, da natančno preiščejo cel gozd krog in krog. Našli niso nikogar, ker se je zdelo, da so črnici vsi pobegnili.

Nad njimi v gostem listju mogočnega drevesa prežal srdit obraz. Bil je Tarzan, ki je kakor preteč bog smrti plul nad njim. Ravno kar je šel neki Manyema pred svojimi spremljevalci. Ničesar nevarnega ni bilo videti v okolici in že je naenkrat zažvižgala puščica skozi zrak in zadela divjaka. Hip pozneje so se drugi izpodtikali čez njegovo truplo.

Ta način boja bi tudi belokožce pognal v nervoznost in zato ni bilo nič čudnega, če je kmalu zgrabil Manyeme strašen strah. Če je še šel kdo od njih naprej, je bilo gotovo, da ga zadene puščica, če je pa zaostal, ga niso več videli živega. In vsakokrat, kadar so našli truplo svojca, je bilo srce prestreljeno. Zdelo se je, kakor bi nevidni sovražniki prežali okrog vasi, ki so imeli nadčloveško moč. Najbolj čudno se jim je pa zdelo to, da niso celo dopolnje ne čuli ne videli nobenega sovražnika.

Ko so se končno vrnili iz gozda v vas, ni bilo nič boljše. Zdal je padel tu zdaj tam en mož, v presledkih pa se je je lotevala napol blazna bojazen. Manyemi so prosili Arabci, naj zapuste usodni kraj, toda ti so se bali podati se na pot skozi gozd, kjer se je skrivati tako nevaren sovražnik, posebno, ker bi bili obteženi v veliko zalogo slonovine; odločiti se namreč niso mogli, da bi jo pustili v vasi.

Končno se je cela ekspedicija poskrila v slamnate koče, kjer so bili vsaj pred puščicami varni. Tarzan pa je s svojega drevesa zvohal, v katero kočo je šel poglavar Arabcev. Splezal je po naprej viseči veji kolikor mogoče daleč in z vso silo svojih orjaških mišic je treščil kopje skozi slamnato streho. Bolestni krik v notranjščini mu je izdal, da je zadel.

To je bil njegov poslovljni pozdrav, ki je moral roparjem pojasniti, da niso nikjer več varni.

Vrnil se je v gozd, zbral svoje vojščake in šel z njimi miljo proti jugu, da se odpočijejo in najedo. Razpostavil je straže na raznih drevesih, odkoder se je videlo v vas, toda sovražnik se ni pokazal.

Ko je pregledal svoje bojne sile, je dognal, da ni izgubil niti enega moža, da, in celo da ni nihče niti ranjen. Črnici so pa vedeli, da je najmanj dvajset sovražnikov podleglo njihovim puščicam. To jih je tako razveselilo, da so hoteli z velikim napadom na vas skleniti dan, in pokončiti vse sovražnike. Ravno kar so se pogovarjali o grozotah, ki jih prizadenej sovražniku in posebno Manyemom, ko je pristopil Tarzan in jih nejevoljen pokaral.

»Saj norite!« je kričal nad njimi. »Pokazal sem vam edini način, da užguate to ljudstvo. Dvajset ste jih že pobili, ne da bi izgubili le enega od svojcev, dočim ste jih včeraj izgubili najmanj dvajset in niste umorili niti enega Arabca ali Manyemo. In zdaj hočete zopet tako postopati! Ne! Ali se bodele borili, kakor vam bom jaz ukazal, ali pa grem od vas in se vrnem v svoje kraje.«

Ustrašili so se te pretnje in obljubili ubogati ga, če ostane pri njih.

»Dobro,« je dejal. »To noč se vrnem v taborišče pri ubitih slonih. Imam načrt, da bodo Arabci malce ovohali, kaj jih čaka, če ostanejo v naših krajih. Vendar ne potrebujem nobene pomoči. Pojdite! Če bodo pol dneva v miru, se bodo čutili zopet varne in nov napad jih bo bolj prestrašil, kakor pa če bi jih nadlegovali celo popoldne.«

Vrnili so se torej v taborišče prejšnje noči, zakurili ognje, jedli in pripovedovali dogodke dneva pozno v noč.

Tarzan pa je spal do polnoči. Potem je vstal in šel skozi temni gozd. Eno uro je potreboval do vasi.

Onkraj plota je gorel ogenj straže. Opičji človek se je splazil preko jase do zaprtih vrat. Med

palicami je videl edinega stražarja, sedečega pri ognju.

Previdno je šel Tarzan k drevesu koncem vasi. Tiho je splezal na svoj prejšnji prostor in vtaknil puščico v lok. Več minut je meril na stražarja, ker so se pa veje premikale in je ogenj plapolal, je bila nevarnost, da zgreši cilj, zelo velika. Moral bi zažeti moža naravnost v srce, da bi bil na mestu mrtve. Tako je tirjal njegov načrt.

Poleg loka, puščic in vrvi je prinesel s seboj tudi puško, ki jo je prejšnji dan vzel ubiti straži. To orožje je skrbno skril na drevesu in previdno zlezal na tla onstran ograje. Pri sebi je imel le dolgi nož.

Stražar mu je obrnil hrbet. Kakor mačka se je plazil Tarzan k dremajočemu možu.

Naiboljša kolesa in šivalni stroji

za rodbinsko in obrtno rabo so edino

Josipa Petelinca, znamke Gritzner in Adler Ljubljana

ob vodi poleg Prešernovega spomenika.

Popolnoma varno naložite denar v Ljubljansko posojilnico,

ki posluje v novopreurejenih prostorih v Ljubljani, Mestni trg šte. 6.

Hranilne vloge in vloge na tek račun obrestuje po 8% ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.

Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvo. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema ceslje in Inkaso faktur.

Državne železnice kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca Direkcija Zagreb.

U Zagrebu, dne 18. augusta 1924.

Broj: 34985/IV—1924.

Predmet: Isporuka in montaža mostnih vagonskih vaga.

Oglas.

Po odredbama članova 86—98 zakona o državnem računovodstvu a na osnovu odobrenja Gen. direkcije drž. železnica od 31. VII. 1924. broj 21.226, održavaju se pri Direkciji drž. železnica u Zagrebu u subotu dne 11. oktobra 1924. godine od 10 časova pre podne I. javnu pismenu ofertalnu licitaciju za isporuku i montažu 4—5 mostnih vagonskih vaga za normalni kolosek. Zaokružena predračunska suma iznaša Dinara 800.000.

Privremena kaucija odgovarajuća odredbama člana 88 zakona o državnem računovodstvu, u iznosu od 5%, za naše, a za strane državljane 10%, od ponudjene svote, ima se položiti na blagajni Direkcije državnih železnica u Zagrebu najkasnije na dan licitacije do 10 časova pre podne.

Opšti i tehnički uslovi te obrazac ponude za isporuku i montažu mostnih vaga mogu se otkupiti uz cijenu od 50— Din svakog radnog dana za vreme uredovnih časova u sobi 69/II. sprat u zgradi potpisane direkcije Mihanovićeve ulica 12.

Taksenom markom od 100 Din biljegovane ponude (prilozi imaju se biljegovati sa 2 Din) moraju se u zapečaćenom kuvertu predati najkasnije na dan licitacije do 11 časova pre podne u sobi Direkcije broj 67. Naknadne, kao ni telegrafske ponude neće se uzimati u obzir.

Direkcija drž. železnica Zagreb.

FRANC CERAR, družba z o. z. v Domžalah pri Ljubljani tovarna

slamnikov in klobukov

zaloga v Celju, Gosposka 4. dopravlja se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5, na dvor, Kovačič & Tršan.

MALI OGLASI

Suhe gobe

kupuje Sever & Komp. Ljubljana, Wolfova ulica.

Na prodaj

je športni družinski breg in kočija. Naslov pove uprava lista.

Inkasant

prevzame kasiranje časopisnih naročin, zavarovalnih društvenih članarin, trgovskih terjatev. Nudim varščino.

Cenjene ponudbe pod „Inkasant“ na upravo lista.

Beli damski filc-klobuki

došil. Cena od 180 Din višje. Minka Horvat, modistka, Ljubljana.

Sobo

s posebnim vodom išče gospodin 1. ali 15. septembrom. Ponudbe na upravo lista pod „Mirna“.

Dobro

ohranjena stanovanjska baraka se kupi.

Ponudbe na upravo lista pod „Takol“.

Elegantna spalnica,

nova, kompletna, jesenova, politrana, se ugodno proda. Naslov pove upravo lista.

Kupi se

do 200m² zemlje na periferiji mesta. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod „Dom“.

Boljša gospodinja

želi službe pri boljšem gospodu, bodisi pri samcu, vdovcu z enim ali dvema otrokoma, ali pa pri bolj prijetnem gospodu. Ponudbe na Jožefina Verbič pošto ležeče št. 40 Celje.

Absolvent trg. šole,

išče primernega mesta pri kakem lesnem podjetju. Ponudbe na upravo lista.

Zastopnike

ki so dobro uvedeni pri industrijah itd. iščemo za razpečevanje prvovrstnega gasilnega aparata „Knock-Out“ po vseh večjih krajih po Sloveniji. MEXIDA d. z o. z. Ljubljana, Holodvorska ul. 34/II.

MALI OGLASI

Stanovanje 4 sob

dobi zastojni kdor kupi enonadstropno hišo, za vsako obrt pripravno v Mariboru.

Ponudbe pod šifro „Stanovanje“.

Prekajevalci pozor!

Prodaj dva popolnoma nova, še nerabljena stroja in sicer „Blitz“ in „Wolf“. Poleg imam še popolnoma nov električni motor. Ogleda in polize se pri Jožefu Kržnar, mesar, Stražišče pri Kranju.

Pletilni stroj

znamke „Ilirija“, šte. 6, za pavlo in volno, dobro ohranjen se ugodno proda. Na ogled in cena pri Angela Valtar, Tržič šte. 220.

Naprodaj

je dobro ideo kavnarna na novo renovirana v srodni mesta Maribor, stanovanje takoj na razpologo. Proda se radi prevzema drugega dela. Cenjene ponudbe prosim na kavnarna Bristol, Maribor.

Sprejemem

prodajalco manufakturnih in trgovino z mešanin blagom. Cenjene ponudbe na Pavel Kunster, Sturje, p. Ajdovščina Jul. Benedičja.

Trgovet,

mlad, samostojen, želi znanja v svrhu Zenitje, z gospodinjco, ki bi imela veselje do gostilne in nekaj premoženja. Le resne ponudbe s sliko pod „Srečna bodočnost“ na upravo lista.

Slike za legitimacije,

kakor tudi vsa fotografiska dela izdeluje najhitreje fotograf Helgon Hibser, Ljubljana, Valva-zorjev trg 7.

Kupi se

enodružinska kmečka hiša v okolici Ljubljane. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod „Čimpreje“.

Prodaj.

Stiskalnice (prešo) za stiskanje grozja in sadja, srednje velike